

Дерев'янка Б. В. Правове забезпечення підготовки фахівців, необхідних для господарської сфери Донецького регіону. *Правове забезпечення соціально-економічного розвитку регіону*: мат. регіон. наук.-практ. конф. з нагоди 30-річчя економіко-правового факультету ДонНУ (12 квітня 2013 р.) / За ред. д.ю.н., проф. А.Г. Бобкової. Донецьк: ДонНУ, 2013. С. 64–66.

Дерев'янка Б.В.

професор кафедри господарського та екологічного права Донецького юридичного інституту МВС України, к.ю.н., доцент

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ, НЕОБХІДНИХ ДЛЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ СФЕРИ ДОНЕЦЬКОГО РЕГІОНУ

Соціально-економічний розвиток донецького регіону неможливий без підготовки якісних робітничих кадрів. Але на сьогодні явно простежується перехил на користь підготовки фахівців з гуманітарною освітою. При цьому така підготовка часто здійснюється за рахунок державного та регіональних бюджетів. У науковій літературі слушно піднімаються питання з приводу марнотратства при підготовці фахівців з вищою освітою, які не потрібні державній сфері. В Україні на безкоштовній державній основі продовжують готуватися бухгалтери, менеджери, юристи, які не знайдуть собі місця роботи за фахом. На ринку праці сьогодні затребувані представники технічних професій середньої та нижчої ланки і технічних спеціальностей, а цей профіль навчання залишається недостатньо привабливим для молоді, бо не тільки потребує більш тривалого і складного навчання, а й не відповідає сучасним уявленням про престиж роботи й комфортні умови життя. Приблизно третина українських ВНЗ є або юридичними, або мають навчальні підрозділи з підготовки юридичних кадрів. І донецький регіон не виключення. А потреби господарської сфери регіону вказують на необхідність скорочення кількості гуманітаріїв (у першу чергу економістів та юристів) на користь підготовки фахівців з технічних спеціальностей, а також на необхідність скорочення кількості місць у ВНЗ або самих ВНЗ III-IV рівнів акредитації на користь підготовки осіб із ПТО. Вирішення названих проблем повинно здійснюватися комплексно – на державному і регіональному рівні одночасно. Видається, що регіони повинні формувати свої потреби і передавати замовлення на державний рівень для визначення акредитованого і ліцензованого обсягу.

Деревянко Б. В. Правове забезпечення підготовки фахівців, необхідних для господарської сфери Донецького регіону. *Правове забезпечення соціально-економічного розвитку регіону*: мат. регіон. наук.-практ. конф. з нагоди 30-річчя економіко-правового факультету ДонНУ (12 квітня 2013 р.) / За ред. д.ю.н., проф. А.Г. Бобкової. Донецьк: ДонНУ, 2013. С. 64–66.

Система «ВНЗ – регіональне представництво» є відкритою науково-освітньою системою, що формує професійно орієнтоване середовище регіонального представництва, за якої більша частина навчальних занять проходить з використанням сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій при обов'язковому збереженні якості підготовки майбутнього спеціаліста. НЗ, що готуватимуть професійно-технічних фахівців, у переважній більшості повинні орієнтуватися на регіональний ринок праці. Так було у кращі часи для ПТО, і так має бути зараз. Проте переведення їх фінансування на місцевий рівень має здійснюватися еволюційним шляхом, поетапно. В іншому випадку виникає загроза взагалі втратити ПТО, що ледь не відбулося у РФ. Там планувалося наблизити професійні училища, ліцеї, технікуми і коледжі до регіональних ринків праці. Однак одразу негативними результатами стали дезінтеграція єдиного російського освітнього простору, а також перенесення фінансування установ початкової професійної освіти та спеціальної професійної освіти на часто дефіцитні регіональні бюджети з відповідними дестабілізуючими роботою НЗ наслідками. Тому такий перехід необхідно робити, враховуючи помилки сусідів. Можливо слід запровадити механізм змішаного фінансування регіональних закладів ПТО. В.М. Бесчастний пропонує формувати його на основі взаємодії органів місцевого самоврядування, місцевих органів державної влади, різних організаційно-правових структур, а також тристороннього договору підготовки кадрів. Такий механізм був би майже ідеальним у сучасних українських умовах. При його реалізації держава могла б позбутися значних видатків, регіони могли б за рахунок ефективного децентралізованого управління отримувати доходи від підготовки фахівців із ПТО. При цьому і держава, і регіони могли б отримувати ще більші доходи від додатково виготовленої продукції (виконаних робіт, наданих послуг), сплачених податків, утворених робочих місць регіональними суб'єктами господарювання.

Для стимулювання роботодавців до взаємодії з ПТУ необхідним є законодавче утвердження переліку базових підприємств для НЗ у регіоні (прийняття положення про базові підприємства), вирішення питань про закріплення ПТУ за базовими

Деревянко Б. В. Правове забезпечення підготовки фахівців, необхідних для господарської сфери Донецького регіону. *Правове забезпечення соціально-економічного розвитку регіону: мат. регіон. наук.-практ. конф. з нагоди 30-річчя економіко-правового факультету ДонНУ (12 квітня 2013 р.)* / За ред. д.ю.н., проф. А.Г. Бобкової. Донецьк: ДонНУ, 2013. С. 64–66.

підприємствами, розробка для підприємств, що працюють у комплексі із НЗ, системи пільгового оподаткування.

О.П. Дяків вказує, що на сьогодні практично відсутній законодавчо врегульований зрозумілий та прозорий механізм участі роботодавців у процесі професійного навчання. Чинне законодавство трактує це двобічно. Так, Законом України «Про організації роботодавців» (стаття 22) їм делеговані права щодо «участі у розробленні та реалізації державної політики в галузі професійної освіти, у формуванні кваліфікаційних вимог до випускників НЗ...», але Законом України «Про професійно-технічну освіту» (стаття 29) участь роботодавців у процесі професійної підготовки задекларована, насамперед, у вигляді зобов'язань та відповідальності. У Законі України «Про вищу освіту» взагалі відсутня норма про тих, хто є замовниками випускників. М.Н. Курко вказує, що українські роботодавці не зацікавлені в участі у підготовці кадрів. Свідченням цього є кількість і динаміка вступників за кошти суб'єктів господарювання. Так, з 2004 року цей мізерний показник навіть знизився з 4686 до 3270 осіб, що становить 0,5 % від загальної кількості вступників. Тому науковцем пропонується прийняти закон про залучення роботодавців до наукових і освітніх процесів. Слід внести зміни до чинної законодавчої бази, щоб відносини між роботодавцями і НЗ будувалися на договірній взаємовигідній основі. Важливими роботодавцями повинні бути й органи місцевого самоврядування. Однією із перспективних форм інтеграції НЗ із «зовнішніми» контрагентами є стратегічні альянси, засновані на договірних відносинах і передбачають взаємовигідне «симетричне» партнерство зацікавлених сторін (до кола яких можуть входити і територіальні адміністрації). Для стимулювання роботодавців та НЗ до спільної діяльності з підготовки якісних кадрів, затребуваних господарською сферою донецького регіону, крім законодавчого стимулювання, необхідно активніше застосовувати засоби правової роботи, досліджені і запропоновані донецькими вченими-господарниками.